

TILL PLANSCHERNA.

Moragården.

»Ett enstaka hus, uttaget ur den organiska enhet, som en gård bildar och uppsatt i ny omgivning på Skansen, har svårt att bli något mera än en kuriositet», skrev jag 1923 i *Fataburen* och framhöll därmed, hur svårt en liten byggnad av Morastugans art egentligen hade att göra sig, när den var ensam och slogs ihjäl av omgivningen. Ingenting kan bättre bestyrka riktigheten härav än åsynen av det gårdskomplex, som nu uppväxt omkring Morastugan och som ger henne ett helt nytt värde såsom en del av ett arkitektoniskt helt, en anläggning, som även till Skansen fört med sig något av sin hemmavuxna auktoritet. Våren 1924 börjades förarbeten för att få till stånd en dalagård på Skansen. I mars detta år inköptes »Hedninghuset» i Malungs socken i Dalarna, vilket hösten 1926 uppfördes på Skansen för att ingå som sidolänga i den tillämnade gården och lades strax bakom Morastugan. Samma år inköptes en loftbod med årtalet 1574 i Bergkarlås i Mora socken. Den återuppfördes intill »Hedninghuset». Ekonomiska svårigheter för institutionen förhindrade den forcering av arbetet, som ur alla synpunkter varit önskvärd. På hösten sistnämnda år kunde dock gårdsplanen börja anordnas. Eldhuset från Sollerön, som låg i vägen, flyttades längre västerut. Morastugan, som från början var avsedd som manbyggnad i komplexet, nedtogs och återuppfördes ett stycke längre upp från svandammen, i vinkel mot de redan uppförda byggnaderna. I gårdsplanen nedsprängdes en brunn, avsedd för ett brunnskar i stavkonstruktion från Mora socken. Under sommaren inköptes ett härbre i fäboden Säs i Mora, daterat 1589. Först under 1929 blevo medel tillgängliga att anskaffa övriga för denna gård behövliga byggnader. Sålunda anskaffades en kornlada eller loge i Dritmöre vid Vika by i Mora. Den är daterad 1585. Vidare inköptes ett stall av ålderdomlig typ från Bergkarlås, en stuga med obilade väggar och ovanligt litet långsidesfönster från byn Knås i Venjan och dessutom en källarbod, ett fähus och en foderbod från Noret i Mora. Under vintern och våren 1929—1930 byggdes gården med hjälp av lotterimedel upp med detta material och bildar nu en sluten fyrkant med Morastugan och stallet i den norra, högst upp belägna sidan. Ett härbre från Färnäs i Mora, daterat 1595, som förut legat ett stycke från Morastugan, flyttades nu upp intill Bergkarlåsloftet och denna länga tillökades dessutom genom Säs-härbret. Det är denna husräcka, som ses å planschen. Gårdsplanen är gräsbevuxen. Man kommer dit genom fyra portlider och öppningen mellan

husen. På sydsidan mot dammen skjuter humlen på sina stänger mot höjden. Med sina ålderdomliga, skönt timrade väggar, sina växlande takhöjder och taktyper gör gården ett genuint, vackert och stämningsmättat intryck och detta förhöjes än mer, när man fördjupar sig i detaljerna och när man sätter sig in i att icke mindre än fyra av husen äro daterade på 1500-talet, nämligen Bergkarlåsloftet (1574), Vikaladan (1585), Säs-härbret (1589) och Färnähärbret (1595), medan stallet är ungefär av samma ålder och Hedninghuset från medeltidens slut. Man kan därför våga påståendet, att gården ger en föreställning om hur en bondgård i Dalarna såg ut under 1500-talet, ja delvis hur en sådan bör ha sett sig för Gustav Vasa. Med hänsyn till att den ena stugan, som är friluftsmuseets första byggnad, och flertalet andra hus härröra från Mora, kommer gården att benämnas Moragården.

Sigurd Erixon.